

DE NOORD-BRABANDER.

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS-PRIJS

 Voet de Stad, 12
 Franco per post, 14

DICERE VERUM QUID VETAT?

HORATIUS.

ADVERTENTIEN.

 15 cent de regel
 behalve 35 cents regel.

(Verschijnende driemaal ter week: Dinsdag, Donderdag en Zaterdag)

RUSLAND.

Men schrijft van de grenzen van Rusland, Januarij 1842:

» Tien jaren geleden canoniseerde Keizer Nicolaas op eene plegtige wijze, zekeren *Metrophanus*, maakte hem ridder van alle orden van den Staat, versierde zijn graf met de verschillende teekenen dezer orden, en stelde, bij eene algemeene ukase, een feest ter zijner eer in, hetwelk door het geheele rijk moest gevierd worden. Maar later ontdekte men door de nasporingen van eenige geleerden, dat deze *Metrophanus* een struikroover was geweest, en dat hij om deze reden volgens eene oude gewoonte der Russen in een klooster was gebracht om daarin gedurende geheel zijn leven gevangen te blijven. Dien ten gevolge heeft de Keizer hem voorleden jaar op dezelfde wijze doen vernederen, door hem van al zijne decoraties te berooven, en eene nieuwe ukase uitvaardigen, waarbij verboden wordt hem te eeren, en hij uit den Hemel verjaagd wordt; de persoon die ons deze tijding mededeelt, voegt er bij: Reeds lang had men van deze onbegrijpelijke aanmatiging en dwaasheid van den autocraat hooren spreken; maar men kende geene omstandigheden daarvan. Die, welke men thans hier mededeelt zijn uit eene zeer geloofwaardige bron, en men kan van de zuivere waarheid verzekerd zijn.

Wij kunnen van onzen kant verzekeren, dat onze correspondent een oerbiedwaardig mensch is, die alle vertrouwen verdient. En bij gevolg, hoe zonderrling, en hoe ongelooflijk de zaak ook schijne, kan ons daaromtrent geen twijfel overblijven.

Wij laten het dan aan de opmerkingen van wijzere lieden over. Men zal door dit enkele voorbeeld het onderscheid zien, dat er bestaat tusschen eene canonisatie der Katholieke Kerk en eene apotheose van de Grieksche-afgescheurde Kerk, tusschen het werk van God en van den mensch.

De zaak verdient des te meer opmerking, daar het Russisch gouvernement, thans het bedroevendste misbruik maakt van deszelfs magt, ten opzichte van derzelver Katholieke onderdanen, hunne geestelijkheid en hunne kerken berooft, en zich van alle geestelijke magt schijnt te willen meester maken. De tijdingen uit dit groote rijk en bijzonder uit Polen zijn allerbedroevendst. De hoop, welke men voorleden jaar gekoesterd had, door de reis van den Grootvorst naar Rome, schijnt geheel en al verijdeld te zijn, en het kwaad vermeerdert van dag tot dag.

OOSTEN.

ALEXANDRIE 6 Maart. De Egyptische vloot waarvan men certijds zulke prachtige beschrijvingen maakte, is thans in den ellendigsten toestand. Van de elf linesschepen, waaruit dezelve bestond, zijn vijf onbruikbaar verklaard, en dien ten gevolge gesloopt.

Drie andere zijn niet in staat om langer dan een jaar gebruikt te worden. Er blijven dus slechts

drie goede over, en dese zullen het ook niet langer dan vijf jaren uithouden, door de weinige zorg, welke men voor hun onderhoud draagt.

ENGELAND.

-- LONDEN 31 Maart. In den nacht van Zaterdag op Zondag laatstleden heeft eene hevige brand het prachtige theater van Manchester in de asch gelegd. Dit gebouw hetwelk voor tentoonstellingen te paard was ingerigt, kon 3000 personen bevatten.

-- Eenige dagen geleden hebben twee stoomboten de *Nymphe* en de *Aurora*, de eerste van Londen en de andere van Greenwiche komende, verschrikkelijk tegen elkander gestooten. Op het geschreeuw der passagiers werden spoedig eenige toebereidselen gemaakt om hen van de *Aurora* af te halen, welke zulke aanzienlijke schade geleden had, dat men vreesde van te zullen zinken. Deze stoomboot ligt voor anker, maar men acht dezelve geheel en al verloren.

-- LONDEN 31 Maart. Eene bende valsche munters zijn te Brighton in heilijnis genomen. Dese misdadigers hadden eene aanzienlijke hoeveelheid kleine munt verspreid.

-- Men schrijft uit Napels den 16 Maart:

Drie jaren zijn sedert de laatste groote uitbarsting van den Vesuvius verlopen. Op dien tijd nam de Krater eene geheel andere gedaante aan. Er vormde zich eene soort van trechter, waarvan de bodem lang gesloten bleef. Een jaar geleden opende zich dezelve, en van toen af zag men daaruit onophoudelijk eene witte en zeer dikke rook opstijgen. Evenwel heeft deze rook in den laatsten tijd eensklaps eene roode kleur aangenomen, hetwelk doet vooronderstellen dat er eene uitbarsting ophanden is. Daarbij voegt men, dat men talrijke scheuren aan de noordzijde van den trechter opmerkt, waaruit eene rook opstijgt, die nog veel dikker is, dan die, welke uit het midden komt.

Tijdingen uit Indie

KABOUL. -- Het treurspel van Kaboul is geëindigd: de lijdenskelk is tot den bodem toe geleidigd. Van het magtige leger van den 1. November dat 12 à 16000 man sterk was zijn slechts 200 of 300 man in boeien overgebleven. Geen tien man zijn de handen der vijanden ontkomen. Sedert den 18 December (onze laatste tijding) zijn 120 Engelsche officieren en 5000 soldaten geneueveld. Een regiment uit Europa en drie uit Cipayes zijn geheel en al verslagen. De oorzaken van den dood van den Engelschen gezant zijn nog niet genoeg bekend.

(Bombay-Times.)

-- De Engelsche Dagbladen meldden onlangs, dat een Engelsche Brik, de *Charybdis* van 232 tonnen, voerende 3 kanonnen en een ekwipaasje van 55 man, de flotille van Carthageno in hare eigene haven vernield had. De Kommandant van de *Charybdis*, de Luitenant Michel de Coury is door de Commissie van de Admiralaatschap tot den rang van Kommandant verheven, en als hij den vastischen tijd in dezen rang zal gediend hebben, sal men hem tot Kapitein benoemen.

SPANJE.

MADRID 24 Maart. Er gebeurt hier thans niets dat eenige opmerking verdient. De godsdienst schijnt de plaats van de Staatskunde ingenomen te hebben.

De regent heeft met zijnen brillanten staf den kruisweg gedaan; de geloovigen verdringen elkan- der in de Kerk. De ministeriele Dagbladen trachten door redeneringen te bewijzen, dat het gouvernement niet goddeloos is. (?)

De zonnagt der republiek van Uruguay heeft zich hevige beleedigingen en onvergeefelijke aanrandingen tegen die van Spanje veroorloofd. De *Eco del Comercio* en bijna de geheele Spaansche pers schreeuwt wraak. Wij zullen zien, wat het Gouvernement na het Paaschfeest doen zal, om de beleedigingen, der Spaansche vlag aangedaan, te doen herstellen.

-- Men leest in *El Correspondant* van den 22.

Een Avondblad *la Cruz* deelt het volgende artikel mede: Wij vernemen van een geloofwaardig persoon dat de honoraire Kapellanen der Koningin bevel ontvangen hebben van den Voogd van H. M. om zich in hunne Sermoenen alleen tot de verkondiging van het Evangelie te bepalen. Als dit zoo is, vinden wij dit bevel overbodig en zelfs belachelijk, om dat wij niet wisten, dat er in de kapel van het Paleis ooit eene andere leer gepredikt werd, dan die van onzen Heere Jezus Christus.

Men gist dat deze vreemde maatregel is voortgekomen door de Sermoon van den vijfden Zondag van de vasten, welke door don Nicolas Lezo was gevoerd, en waarin hij, na het Philosophismus en het Jansenismus bestreden te hebben, zich tot de jonge Koningin Isabella wendde en haar aanbeval om het geloof harer vaderen altijd ongeschonden te bewaren, en nooit tot iets hare toestemming te geven, hetwelk haar geloof zou kunnen bea- deelen of veranderen.

-- De Pastoor van Vera, die den 6 dezer maand naar Pampelona, voor het staatkundig opperhoofd gebracht is, omdat hij de ouders verzocht had om hunne kinderen naar de catechismus te zenden, opdat zij nog dit jaar hunne eerste H. Communie zouden kunnen doen, daar het welligt in het aanstaande jaar te laat zou zijn, is in de gevangenis gezet.

-- MADRID 26 Maart. Het schijnt, dat de regent en de infant don Francois de Paula volkomen eensgezind zijn; de infant zal, na eenige dagen te Aranguez vertoefd te hebben, zich te Sevilla of in eenige andere plaats van het schoone Andalusië vestigen. De oudste zoon van den prins zal in de Landdien- en de tweede zoon in de zeedienst overgaan. En deze toenadering met enig huwelijksplan in verband staan? Men spreekt daarover te Madrid zeer veel. Men spreekt niet minder van eene groote vol- doening, welke door het Engelsch kabinet aan het Spaansch gouvernement is gegeven. Te Hayama was een Engelsch consul Turnbull genaamd, wiens te liberale handelwijze de bevolking verontvulde. Het Engelsch gouvernement heeft hem teruggeroepen: deze tijding wordt door eene der

ganen onbegreep, en als een nieuw bewijs aangemerkt van de loijaliteit, welke de Engelsche staatsmannen bezield.

MADRID 27 Maart. Het is eene oude gewoonte in Spanje om op goede vrijdag aan den Koning, op het oogenblik dat hij het kruis gaat veeeren, de naamlijsten der misdadigers aan te bieden. Z. M. kan dan kiezen, wie der gevangenen hij genade wil schenken. Het afgelopen jaar heeft zulke plaats gehad, dit jaar heeft het ministerie de Koningin van het genoeg beroofd om eene ongelukkige familie te troosten. De Heer Gonzalez heeft waarschijnlijk willen bewijzen dat de Koningin wegens hare minderjarigheid geen initiatief, zelfs niet die der weldadigheid mag uitoefenen. Men vraagt of de regent geen argwaan heeft opgevat over dit Koninklijk prerogatief, dat bij die plegtige gelegenheid openlijk werd in het werk gesteld? Zou de hand, die genade schonk ook niet de brieven eens ambassadeurs hebben kunnen aannemen.

-- Den volgenden dag had een geregteijk onderzoek plaats in de bureaux der *Correo Nacional* ten einde zich meester te maken van alle exemplaren der Apostolische brieven. Dit blad had aangekondigd dat hetzelfde de Encyclique van Zijne Heiligheid zou mededeelen; maar het ministerieel verbod had de uitvoering van dit voornemen verhinderd. De regter is weder heengegaan; na alle vreemde bladen nagezien te hebben. Alzoo, zegt de *Correo Nacional*, zullen de progressisten eene nieuwe inquisitie instellen.

-- De Heer Aston Minister van Engeland is van Toledo teruggekeerd. Hij heeft met den president van den raad een zeer lang onderhoud gehad, hetwelk reden geeft tot velerhande gissingen.

Men gelooft dat het niet lang zal duren of men zal het ministerie interpelleeren over de kwestie der katoenen.

De raadsheeren en afgevaardigden die zich naar Toledo hadden begeven worden heden terug verwacht. De Graaf van Parsent zal waarschijnlijk heden aankomen omtrent de reis van den infant don François de Paula en zijne familie bepaaldelijk te regelen. --

FRANKRIJK.

Eene treffende plegtigheid heeft op het Paascheest in de Lieve Vrouwe Kerk plaats gehad. De geloovigen, die de retraite hebben bijgewoond, welke de abt de Ravignan gegeven heeft, hebben ten getalle van 3000 gecommuniceerd in eene bijzondere mis welke des morgens ten acht ure door den abt de Ravignan voor hun werd opgedragen.

Onder dezen merkten men op geleerden, kunstenaars, magistraten, professoren van faculteiten, de kweekelingen der Polytechnische school in uniform, de kweekelingen der normale school enz.; naast jonge personen zag men oude officieren met grijze knevelbaarden. In een woord het was eene vereeniging van alle staten en van elken ouderdom.

Men kan zich geen denkbeeld vormen van de menigte en van de volmaakste orde die gedurende deze god ruchtige en indrukwekkende plegtigheid onafgebroken heerschte; na de mis beklom de wel sprekende apostel het predikgestoelte, en ripte met eene vermoede stem eenige treffende woorden tot degenen, die uit zijne handen het II. Sacrament des Antaars ontyangen hadden. Hij eindigde met deze woorden: *Er zijn mij krachten genog overgebleven om u te zegenen, thans kan God mij tot zich roepen.*

De abt de Ravignan had gedurende 6 dagen 17 malen gepredikt.

-- **PARIS 31 Maart.** Op het voorstel van de faculteit der letteren, en van den raad der Akademie van Parijs heeft de minister van het openbaar onderwijs bij besluit van den 30 Maart tot den vacanten leeraarstoel der filosofie, door het overlijden, van den Heer Jouffroy, benoemd, de Heer Damiron vroeger Professor bij de geschiedenis der latere filosofie bij dezelfde faculteit.

-- Men weet dat de Heer Barrot reeds tweemaal een voorstel bij zich heeft gehad, om eene herziening der September wetten te verzoeken, doch hij

wacht met hetzelfde voort te brengen, tot de verandering der bureaux van de kamer hem doet zien, dat hetzelfde ten minste zal gelezen worden. De Heer Barrot moet ongelukkig in het spel zijn, want de bureaux blijven hem allen tegen, en daar hij in de schoot der *tribuns* behoort, zonder twijfel scoort hij tactig met de jonge koningsgezinde vrijwilligers van 1814 geleerd heeft, waaronder hij ontvlugte met eene witte kokarde,

Argolici, aut phalbeoe lampadis instar, wil hij geenen vergeefschen aanslag doen, zoo als de Heeren July en Charamaule, die men met hun voorstel in de steek liet; en de Heer Maugran, die onhandige tirailleer, die door de *Courrier français* zoo hevig is bekeven, en belast was om de manoeuvres der oppositie te commanderen.

De arme Barrot gaat edere maand naar de kamer met zijn voorstel in den zak, en hij ondervindt de bittere smart om weder onverrichter zake naar huis te moeten keeren. Dezen morgen is hij door de *Siecle* aangemoedigd, die zegt, dat een zoo welsprekend man gelijk hij, niet mag nalaten, nog eene kleine verandering voortstellen. Wij deelen in het gevoelen van de *Siecle*; wij spreken den Heer Barrot om zijn voorstel in te dienen; ten einde aan de kamer eene gelegenheid meer te geven om deze advocatenstaatkunde en derzelve koude redeneurs te bespotten, waarvan de Heer Barrot de hooge priester en het toonbeeld is. (*Globe.*)

-- Het geschil, dat voor een oogenblik tusschen den Consul Generaal des Konings en het Gouvernement was ontstaan is tot wederzijdsch genoeg vereffend.

BELGIE.

BRUSSEL 4 April. De wijding van Mgr. Fornari, Aartsbisschop van Nièc, had gisteren in de hoofdkerk van Mechelen plaats gehad, alle Bisschoppen van België waren hierbij tegenwoordig, alsmede Mgr. d'Argentau, Aartsbisschop van Tyrus. De zalving geschiedde door Z. Em. den Kardinaal Aartsbisschop, en de Bisschoppen van Luik en Brugge.

Het koor der kerk was bij deze plegtigheid versierd met standaarden, met de wapenen van alle prelaten, die tegenwoordig waren, en met het naamcijfer van Mgr. Fornari; er waren stoelen geschaard voor de genoodigde personen. De kerk was overvol met menschen, die uit alle omstreken waren toegesnel; detachementen lanciers hielden de wacht voor de groote deur, en de bisschoppen keerden processiegewijze naar het aartsbisschoppelijk paleis terug, te midden der geheele bevolking, die alle moeite aanwende om dezen eerwaardigen stoet te zien.

De Koning heeft bij gelegenheid der wijding van den Aartsbisschop van Nièc, aan Mgr. den Kardinaal-Aartsbisschop van Mechelen het grootkruis zijner orde doen uitreiken.

Terzelfder tijd en bij dezelfde gelegenheid heeft Z. M. een prachtig barskruis met diamanten omzet, aan Mgr. Fornari ten geschenke gegeven.

NEDERLAND.

HERTOGENBOSCH 5 April. In den nu afgelopen nacht ontdekte men op den zolder van het achterste gedeelte van het alhier bestaande Liefdehuis eenen brand, welke zeer in hevigheid toenam en te 4 ure in den morgenstond gebluscht was.

Dat de ramp, welke het gesticht heeft getroffen, des elfs vernielende werking niet verder heeft uitgestrekt, is, naast de Goddelijke Voorzienigheid, te danken aan den onvermoeiden ijver der Directie van de Brandpuiten, en aan de orde welke, door de doelmatige bevelen der Burgerlijke en Militaire autoriteiten, daarbij heerschte, en aan de hulpvaardigheid onzer Stadgenooten van alle standen en gezindheden, die op het vernemen van het ongeluk, dadelijk toetsnelde.

Onder hen, die zoo edelmoedig ter redding opkwamen en zelfs het dreigend gevaar trotseerden; onderscheidde men vooral Z. E. den Heer Graaf van Limburg Stirum, Provinciaal Kommandant, Jhr. van Thije Hanner, Regter in de Arrondissements Regtbank, en deszelfs broeder Luitenant der Genie; de Luitenant van Genep en onze verdienstelijke medeburgers de *Frees* vader en zoon *Vriens*

Wellens, Gijbers, Wijnbergen, Coppens en Krijnen.

De arme oude vrouwen en arme kinderen, welke in het Liefdehuis verpleegd worden, en onder welke er velen bij den brand in levensgevaar verkeerden, zijn door Heeren Regenten van het Liefdehuis dadelijk in dat gesticht liefderijk opgenomen en verzorgd geworden. Ook de Heer Mr. J. Versfeld, Raadsheer bij het Provinciaal Hof, verleende liefdadig zijne woning tot herberging van eenige dier oude vrouwen en meer andere aanzienlijken onzer medeburgers tot berging der goederen.

De Directie van de Zusters van het Liefdehuis kwijten zich van eene voor hen duurzame verplichting, om aan alle die menschen-vrienden bij deze openlijk hunne erkentelijkheid te betuigen.

J. A. HEEREN, Direct.

PROGRAMMA der plegtigheden, welke plaats zullen hebben ter gelegenheid der verlossing van Hare Koninklijke Hoogheid.

PRINSES WILHELMINE MARIE SOPHIE LOUISE der Nederlanden, met Zijne Koninklijke Hoogheid, den Hertog KAREL ALEXANDER AUGUSTUS JAN, Erf-Groot-Hertog van Saksen Weimar Eisenach.

Art. 1. Op Dingsdag den 5 April, des namiddags ten vier ure, zal in het paleis in het Noordeinde, door den Koning de uitwisseling der ringen tusschen de Hooge Verloofden plaats hebben, in tegenwoordigheid van Hare Majesteit de Koningin, en van de overige leden der Koninklijke familie, alsmede van de Ministers, van de Hofstaten en van het Militair Huis des Konings.

Na deze plegtigheid zal er groote tafel zijn in groot gala.

Art. 2. Des avonds van dienzelfden dag zullen Hunne Majesteiten, mitsgaders de Hooge Verloofden, de gelukwenschingen, ter gelegenheid der verloving aannemen: van het Corps Diplomatique, ten acht ure, en van de personen die aan Hunne Majesteiten zijn voorgesteld geworden, de Heeren ten half negen, en de Dames kwartier vóór negen ure. De Dames verschijnen in mantels, de cour; de Heeren in costuum of gekleeden rok.

's Gravenhage, den 2. April 1842.

De Kamerheer Ceremoniemeester,

GRAVE VAN LIMBURG STIRUM NOORDWIJK.

VERBODEN TOEGANG

VAN MGR. DEN

BISSCHOP VAN CHARTRES.

OVER HET

WIJSGEERIG ONDERWIJS DER UNIVERSITEIT.

(Uit den *Ami de la Religion*.)

Mijnheer de Redacteur!

Er zijn zaken van een zedelijk belang en van een oneindig gevolg, die zich ten naauwste met de bestemming en de veiligheid der algemeene menschelijkheid verbinden, die volstrekt onbekend zijn aan de lieden der wereld en zelfs aan hen, die met de meeste naarstigheid en wijsheid de beweging aan de zaken van een groot Koninkrijk geven. De voorspoed of het ongeluk van eenen staat hangt van de opvoeding der jeugd af; en evenwel vormen zich onder de schaduw der scholen betrekkingen tusschen de onderwijzers en de leerlingen, wier doel het is, om in den boezem eener natie de vreedste dwalingen te veroorzaken, welke door de menigte niet worden opgemerkt, voor dat derzelver gevolgen onherstelbaar zijn. Ik zal hiervan een voorbeeld aanhalen.

Men zal zich verbeelden uit eenen diepen slaap te ontwaken, als ik op den oogenblik zelve een voorstel zal opnoemen en u een boek op welks titelblad men met groote letteren leest: *Aangenomen door de Universiteit.* Wat is dan in dit boek zoo stootend zoo vaderschijnlijk en zoo ongelooflijk? Ik zal het u zeggen. In eene voorrede van niger dan honderd vijftig bladzijden, die eene verhandeling over de Schotsche wijsgeerte voorafgaat, houdt de schrijver, die een beroemd hoogleeraar is, zich bezig met het bestaan der ziel, na alvorens nog

verklaard te hebben dat voor de zaken welke men niet kan voelen noch zien, geene andere regelen van zekerheid zijn, dan hetgeen hij de *inoendige zaken*, de *gewetens zaken* noemt (eene ghaarkloofde en zeer ijdele bovennatuurlijkheid). Hij zegt dat de wezenlijkheid van dit geestelijk bestaan geenszins bewezen is. Ziehier dezelfs bewoordingen; onthoud dezelve goed, bid ik u. *Het is dus duidelijk dat, indien men deze vraag wil oplossen, de kennis der gewetenszaken, alleen het middel daartoe is; naar het is niet minder klaar, dat bij den tegenwoordigen toestand dezer kennis, deze vraag voorbarig is. Eermeel zij laat toe, de daadzaken met de welke zich deze wetenschap bezig houdt, aan te wijzen door derzelver meest populair kenteeken; hetwelk dezelve aan de ziel toeschrijft.*

» Zoo wij eene ziel hebben, zoo wij niet in de rij der redeloze dieren moeten gerangschikt worden dan is dit een twijfel, welke 6000 jaren niet hebben kunnen ophelderen! Het is een voorbarig vraagpunt!

Ach is het niet zigbaar dat de driften langzamerhand deze vraag zullen laten rijpen, en dat zij van hun voorwerp niet zullen afgekeerd worden, dat zij met zooveel vuur en geestdrift vervolgen, door de bedreiging van eene toekomst zonder belooning en eene straf welke men nergens duidelijk leest? Ziedaar dan het geloof, dat wij niet dan stof zijn plegtig bekrachtigd, en verkondigd door een hoogleeraar der Universiteit? De vergunning om niets van het aanstaande leven te gelooven, staat hij zonder aarzelen toe. Hij bekrachtigt het, hij bevestigt het in een door het onderwijzend gedeelte *goedgekeurd* boek, waarvan hij een der geloofwaardigste en beroemdste leden is. Ach wat zien wij dan hier?

Het verschrikkelijk materialismus, de verschrikkelijkste geessel der volken, die onder privilegie schitterende van roem over eene zoo aanmoedigende en zoo vleijende toelating, uit eene plaats komt, waar het de doodelijkste wonden had moeten ontvangen.

» Laat nu komen de St. Simonisten! De fourriéristen en de communisten! Zij zullen reden hebben om voldaan te zijn. Er volgt inderdaad uit de materialistische opinie dat de deugd en ondeugd haren naam en haar karakter verwisselen, en dat de voldoening aan alle, zelfs aan de laagste of de bloeddorstige driften, indien men het zwaard der menschelijke wetten vernijdt het laatste einde, de volmaking, de pligt van den mensch is.

» Ziehier een tooneel dat zich somtijds onder ons kan vertoonen. Indien men vraagt: Mag ik volgens mijn geweten het goed van anderen wegemen, de erfdeelen plunderen, die ik met vermaak in deze wereld zal genieten, zonder vreeze voor eenige menschelijke magt? Roep den hoogleeraar der Universiteit, hij zal u zeggen: Ik wil u geene ijdele benaauwdheden aanjagen, want het is eene voorbarige vraag. -- Kan ik mij in de schandelijkste wellust baden, die ik in volle zekerheid kan genieten? -- Hetzelfde antwoord. -- Mag ik de maatschappij omverwerpen om mij op hare pijnhoopen te verheffen? Het zal wel bloed kosten, maar alles beloofd mij een goed gevolg! *Voorbarige vraag!* -- Eindelijk alle familie' genegenheid verzakende, de stem der natuur vermoorende, mag ik eenen ouden vader vermoorden wiens lang leven mijn geluk vertraagt? Is het mij geoorloofd hem als een nutteloos en versleten werktuig aan te zien, dat men gerust mag vernietigen? -- En hebt gij het niet gehoord? Het is eene voorbarige vraag.

» Waar ziet men deze dingen of liever waaruit worden deze besluiten ontleend? Uit den inhoud van zekere boeken, die *goedgekeurd* zijn en der jeugd worden aanbevolen.

» Moet men zich wel verwonderen indien de menschen die deze door de uitvloeyingen der twijfelarij en van het materialismus verpestende lucht hebben ingedaemd en groote goesten, dichters roman- en geschiedschrijvers geworden zijn, als fatalisten, als voorgewende filosofen, zonder menschelijkheid, zonder medelijden, zonder ziel

schrijven, terwijl zij met koelbloedigheid en bijna met vermaak de wreedste misdaden, de verscheurende tooneelen en de verschrikkelijkste wan-schapenheden afschilderen?

» Moet men zich wel verwonderen, als het bij eene soort van schrijvers de gewoonte en de mode is geworden om op het jaar 93 te roemen, en de leden der nationale vergaderingen tot verwonderenswaardige helden te verheffen?

» Ik heb het gezien het jaar 93. Ziehier op welke wijzen deze nationale helden (ik maak hier de uitzonderingen die er bestaan) tot het hoogste toppunt van grootheid, van heldenmoed en van vernuft geraakten, tot hetwelk de schrijvers waarvan ik spreek, nauwelijks hunne verblinde oogen durven opslaan.

« Alles vlugtte. De deugd, de verdiensten, de bekwaamheden verborgen zich uit schrik en vrees. Bij de kiezersverenigingen wertoonde zich slechts het uitvaagsel der maatschappij: somtijds vraagde men aan de deur (ik heb zulks uit zekere bronnen vernomen), men vraagde in de lompe en schaamteloze taal van dien tijd: *Welke misdaad hebt gij gedaan, die het schavot zou rordienen?* Hij, die door de grootste schandelijkheden en laagheden uitmuntte, werd met de grootste toejuichingen en eerbewijzingen binnengeleid. Men ging vervolgens tot de keuze der vertegenwoordigers over. Was er een advocaat zonder praktijk, een afgefallen priester, een monnik die een godverzaker was geworden, een bedorven regent van een collegie, een slechte komediant, die zich eenigzins hevig toonde, hij kon er zeker van zijn, dat hij alle stemmen zou winnen. Zoodanig waren de beginselen die in die vergadering heerschten. Het waren groote mannen! roept men uit. Ach! welke groote mannen? Welk was hunne moed, of hunne bekwaamheid of hunne verdienste? Van een waakzaam en talrijk leger, als van eenen stalen muur omgeven, vrij van alle vrees, bragten zij hunnen tijd door, met op alle plaatsen van Frankrijk, weerlooze lieden, weldadige rijken, deugdzaame burgers en getrouwe priesters te vermoorden. Wat zeg ik? dingen die nooit onder de zon, zelfs bij de verschrikkelijkste burgertwisten gebeurd waren, barbaarschheden, waarvoor een Caligula en een Nero zouden gesidderd hebben! Zij deden geregteijk de vrouwen, moeders, echtgenooten, jonge dochters die hare levensbaan, welke zij nauwelijks betraden, slechts door hare bevalligheden, zachtheid en onschuld geteekend hadden, bij duizenden vermoorden; zij die even als welke maagden, die zich onder de bescherming van Esther verhierven, konden zeggen: *Heldas! wij zijn nog zoo jong, door welke misdaad hebben wij toch ons ongeluk kunnen verdienen?* Ach! welken moed en onverzaagdheid is er nodig om dergelijke slagtoffers aan zijne voeten te doen bezwijken!

« Maar, zegt men nog, de leden dezer vergaderingen dreven met eene moedige hand groote gebeurtenissen voort. Welk jammerlijk verdichtsels! Het leger, waardoor alleen de uitslag verkregen werd, werd slechts door zich zelve, door dezelfs geestdrift en zucht tot de overwinning aangezet.

« Sylla, Marius, Octavius, Cromwel hebben in de latere tijden verschrikkelijke moorden doen begaan. Het is echter waar, dat zich bij hunne onstuimige vermaken en bij hun onverbiddeijk karakter groote hoedanigheden voegden. Maar noem mij uit die vergadering eens eenen enkelen persoon op, in wien enige grootheid, eene soort van roem bij zijne misdaden heeft verkregen. Wie van hen was slechts op verre na gelijk aan Sylla, dien zoo kundigen staatsman, dien zoo bekwaamen en krachtigen krijgsman; aan Marius wiens stalen ziel en onoverwinnelijke moed het fortuin medesleepten en alle hinderpalen verbraken; aan Octavius die nog bijna een jongeling zijnde, den grooten Cicero in de netten zijner staatkunde verwarde; eindelijk aan Cromwel, bij wien iedere nieuwe omstandigheid een nieuwe bekwaamheid deed vertoonen. Welk lid der conventie, zou niet voor deze helaas! met bloed bezoedelde helden teruggetreden zijn?

« Wie zou hun dengenen die eenigen tijd in dit

hol van kannibalen regeerde durven tegenstellen? Ach! wat was hij anders dan een lage redenaar tegelijk woedend en koel, razend en gedwongen, wiens verdienste bestonden om zijne zwarte gedachten onder eenen zeer sierlijken sluier en zijne vreedvaardige woestheid onder fraaije woorden te verbergen?

» Een tijger verslindt eene kudde en hare herders; zijne bloeddorst kan zich niet verzaden. Eene monsterachtige slang werpt zich op eenen reiziger, die in de bosschen van Afrika verdwaald is. Zij doet hem eene lange en verschrikkelijke smart ondergaan. Een dezer geschiedschrijvers of dichters, welke ik heb aangeduid, wel verre van op de enkele gedachte aan de wreede woede dezer dieren te beven, zal zich bepalen met op eene koele wijze te zeggen: waarom zouden wij dezelve verfoeijen? De eene is moedig ten minste ten opzichte van de zwakken; de andere is listig en gedwee; zij hebben de gebreken hunner hoedanigheden. Dit is de fijnste en tegelijk de goddelooste trek, waarmede men de met bloed en misdaden bezoedelde gedaanten der heerschers en moordenaars van 93 heeft willen bedekken.

« Heeft de universiteit niet het ongeluk gehad om de wroegingen van deze drogredenaars te bodaren en derzelver stontmoedigheid voedsel te geven; door zekere geschriften goed te keuren en *aan te nemen?* Bereidt zij in dezen oogenblik zelfs niet den voortgang hunner verschrikkelijke afdwalingen door de zoo afgemeten en ligte afkeuring, welke zij aan dien treurigen moed van een harer hoogleeraren heeft gegeven, die insgelijks met de overdrevendste schijn der rhetorica en wel voor eene talrijke jeugd, eene lofredde op de wdeste aanhangers der regeringloosheid van het jaar 93 heeft gemaakt.

» Wat zou ik al niet van dit openbaar systema van onzuiverheid kunnen zeggen, dat alle schandelijkheden, de doordraptheid van ondeugden, de onwaardigheden van alle oude en nieuwe plaatsen van ontceering overtreft?

» Doordrongen van smart, en mij hier in het algemeen tot de leeraars en de schrijvers dezer eeuw wendende, die het er op toelaggen om de dwalingen, waarover ik gesproken heb te verspreiden, zij het mij ten minste vergund uit te roepen: onbeschaamde en gewetenlooze drogredenaars, wat wilt gij dan van de fransche jeugd maken? Ja, deze jonge zielen; welke de hemel met zulke gelukkige neigingen heeft voorzien, die eene natuurlijke zachtheid van zeden, eene edele verhevenheid van karakter alleen door de lucht van Frankrijk moeten hebben, wier zuiverheid nog niet geheel en al door uwe leer is kunnen besmet worden, spreekt; wat wilt gij van haar maken?

Wilt gij dan, gelijk die schandelijke en die afschuwelijke man der oude fabelen haar van hare natuur berooven, haar in onzuivere, en woeste dieren veranderen?

» Fabricius had nauwelijks uit den mond van Cineas de grondregelen der epicurische wijsgeeren gehoord, die veel minder goddeloos waren dan die van onze leeraars der godverzaking, of hij riep met schrik uit: *O Hercules, zend zulke leeraars aan de grootste vijanden van Rome.*

» Ik doe de wensch van Fabricius niet; maar ik smeek den hemel dat Frankrijk van zulk eene verfoeijelijke wijsbegeerte verlost worde, waarover ik u eenen derden brief zal toezenden.

Ik heb de eer te zijn

Cl. HIPP., Bisschop van Chartres.

Chartres den 17 Maart 1842.

MAATSCHAPPIJ

TER

BEVORDERING VAN WELSTAND

ONDER DE

Landlieden.

(Ingekonden.)

Zoo er een land bestaat, waar een aantal vereenigingen en verbindtenissen onder de benaming van Maat-

schappij gevonden worden, dan zeer zeker is het het onze. Velen derzelve zijn nuttig, ja enkele zijn allernuttigst, maar velen zijn ook schadelijk en eenige zijn verderfelijk. Onder deze laatste mag men met grond rangschikken de Maatschappij ter bevordering van welstand onder de landlieden. De wijdsehe titel, waar mede zij prijkt, en het nuttige, hetwelk men zoo genegen is, uit haar voorgewoed doel af te leiden, zullen velen mijner lezers en vooral hen, die gewend zijn de waar naar het uithangbord te beoordeelen, het zoo streng uitgesproken vonnis van verderfelijk doen afkeuren; maar bij nadere toelichting wegens het wezenlijke doel dier Maatschappij, hoe fijn de draad dan ook gesponnen zij, zullen zij het woord verderfelijk wel niet te hard vinden.

Ik noem die Maatschappij verderfelijk voor het doel, hetwelk zij voorgeeft; ik noem haar verderfelijk voor 's lands schatkist.

Ter bevestiging van dit een en ander zal dienen, dat door gemelde Maatschappij in bepaalde gemeenten, daartoe aangewezen door eene commissie grootendeels van Domine's, die bevorens door eene opzettelijke reis in deze Provincie heeft onderzocht, waar gekocht, en waar geplant moet worden, boerderijen en verdere landeigendommen worden aangekocht. Het spreekt wel van zelfs, dat met de uit het Protestantsche propaganda fonds aangekochte landerijen niet dan protestantsche landlieden begunstigd worden, of immer begunstigd zullen worden, en waar blijft men nu met den algemeenen titel: *ter bevordering van welstand onder de landlieden?* waarom niet gezegd onder de *protestantsche* landlieden? — Deze laatste nu worden uitsluitend met het huren der aangekochte landerijen begunstigd; maar geschieden deze verhuringen eenigzins in verhouding met de gewone huurprijzen? neen, zij worden buiten alle verhouding tot ongewoon lage, tot onbeduidende prijzen verhuurd; en is dit nu het ware middel ter bevordering van welstand onder de landlieden? integendeel het is het middel ter bevordering van onverschilligheid, van luiheid, van verderf onder de landlieden. Zoo wel als bij alle andere standen, bestaat ook bij den landelijken de vermogende drijfveer van Concurrentie; maar hij, die voor eene kleinigheid huurt, zonder eenig uitschot van fonds, vreest geene concurrentie: hij is niet huurpligtig aan een partikulier, die met zorg voor zijne eigendommen, derzelve goede hewerking met de meeste belangstelling bewaakt, maar hij is huurpligtig aan eene Maatschappij, voor welke het hier voldoende is, dat hij met zijn talrijk huisgezin de lieve Gemeente aanvult; hij geeft zich aan luiheid, aan lusten van allerlei aard over, en bij hem is alle landbouw — nijverheid gebannen: zijn buurman intusschen, niet tot de bevoorregte belijdenis behoorende, zwoegt in het zweet zijns aangezichts, en wordt des niettemin door den propaganda maatregel niet weinig benadeeld, want zijn uitverkoren buur behoort zoo naauw niet te rekenen; en waarom zou hij zoo naauw rekenen? hij immers is in behouden have, hij immers woont in Abrahams schoot? — Hoe vele treffende voorbeelden, ter bevestiging dezer stelling, leveren ons ook niet de enorme tot lage interesten aan fabrikanten en traffikanten uit het nijverheids fonds voorgeschotene kapitalen? hoe vele gevallen zien wij daar niet, waarbij en fabrikant en voorgeschotene kapitaal in het niet zijn weggezunken? en ook dat fonds moet dienen ter bevordering van welstand onder de fabrikanten. eilieve, zeg mij, waar is de welstand te vinden door dat middel verkregen? Uit dit alles volgt de zeer natuurlijke consequentie, dat de Maatschappij niet is ter bevordering van welstand, maar ter bevordering van verderf onder de landlieden; zonder nog te spreken van nijd en afgunst, waarvan door deze wijze van handelen de zaden zoo ruim worden uitgestrooid door hen, die zich beroemen niet dan het zaad des vredes in handen te hebben.

Na nu aangehouden te hebben in hoe ver deze Maatschappij aan haren wijschen en algemeenen titel *ter bevordering van welstand onder de landlieden* beantwoordt, staat nog te bewijzen, dat zij almede verderfelijk is voor 's lands schatkist.

De aard der zaak brengt mede, dat de landeigendommen, welke door de Maatschappij worden aangekocht ter bevordering, zoo men voorgeeft, van welstand onder de landlieden, maar hoofdzakelijk en alleen ter aanvulling van den kleinen schaaftal, overgaan tot de zogenaamde doode hand, dat voor 't vervolg daarin geene mutatie plaats hebben, en dat 's lands schatkist voor altoos verstoken is van de aanzienlijke voordeelen, welke elke mutatie haar aanbrengt.

Een ander bezwaar is (en daar zit nu de eigenlijke knoop) dat de schatkist belast wordt of belast blijft, met een aantal tractementen van Domine's waarvan zij buiten het bestaan der Maatschappij zeer geschikt onlast zou kunnen worden; van die zijde is zij een knagende worm aan de schrale beurs van zoo menig belastingschuldige, en van die zijde beantwoordt zij de algemeene stem van bezuiniging met bittere spotternij en met bevoorregte stoutheid; doch hoe stout men ook zij, is men evenwel hier niet openlijk voor het ware dchel durven uitkomen, terwijl men de Maatschappij noemt ter bevordering van welstand onder de landlieden, is zij *daadwerkelijk* ter bevordering van welstand onder de Domine's. Door het Gouvernement is het getal ledematen eener Gemeente bepaald, hetwelk recht heeft tot het heroeopen van eenen Domine. De Maatschappij laat bijzonder in deze Provincie onderzoeken, waardoor het knopen van hoerderijen, en het daarop plaatsen van Protestantsche boeren, inden of het recht van beroeping zal verkrijgen, of wel het verlies van dat recht zal voorkomen. Zoo nu dit aangroeiend getal ledematen eener nieuwe, of eener kunstmatig instand gehoudene Gemeente in verband staat, met een toenemend getal ledematen der Kerk, over het algemeen, dan is niets daar tegen, maar dan ook behoort men tot dat kunstmatige zijn toevlugt niet te nemen, doch juist het tegenovergestelde heeft hier plaats. Voor Prosel etenmakerij bestaat, in deze Provincie niet de minste kans, hoe lief en zacht het Protestantsche kaarsje ook wordt opgestoken, hoe helder brandend het ook de schijnende Zon tracht te overtreffen, het kan niet baten, de groote domme Roomsche domper wordt er met vaste hand opgedrukt, en geen zweem van het lichtje blijft er over, men moet dus de aanvallende ledematen zoeken in eene Gemeente, waar men door het getal dezelfde missen kan, en waar men hen die zich daartoe verleenen, doorgaans zoo gaarne missen wil. Hier geschiedt dus geen aangroei van Protestantsche belijders, maar hier geschiedt aangroei van Domine's; hier geschiedt geene bevordering van welstand onder de landlieden, maar hier geschiedt bevordering van 's lands uitgaven, hier geschiedt benadeeling der belasting schuldigen, hier geschiedt berouwing van 's lands schatkist.

Ongetwijfeld zal deze Maatschappij, welke met een soort van burgerrecht of recht van partikulier persoon onroerende eigendommen aan haren naam laat transportereren, wel de Koninklijke goedkeuring bezitten, doch gewis heeft hier de aantlokkelijke titel den Vorst vooringenomen, met voorbekendheid kon geene koninklijke hand statuten onderschrijven, waarvan het ware doel is 's lands kas te bewaren, en bestaande bepalingen op eene listige wijze te ontwijken, ja te verijdelen.

Dit is nu de ware toevlugt tot instandhouding van het Protestantisme en van Domine's op het platte land in Noord-Brabant, een toevlugt, die, allezins het kenmerk draagt eener laatste worsteling tegen den dood. Te vergeefs heeft men bij de invoering der hervorming zich meester gemaakt van alle kerkelijke bezittingen, en de Gemeenten met onderhoud en levering van vele kerkelijke behoeften belast; te vergeefs heeft men altoos getracht, en tracht men nog ten huidigen dage de nieuwe leer te schragen, en in stand te houden door het bij voorkeur, en zoo ver als men het maar onbeschaamd drijven kan, aanstellen van Protestantsche Ambtenaren van den hooger en tot den allerlaagsten rang, dikwijls in plaats waar te voren niet een protestant was, dikwijls door schoolmeesters in gemeenten, waar buiten hen niet een protestant bestond; alle deze praeven, hoe stout ook uitgevoerd, zijn als mistlakt te beschouwen, maar nu eindelijk krijgen ook de boeren hunne beurt, nu moeten de boeren de voortplanters des geloofs zijn, men wil hen als de boomen wortelvast op onzen bodem planten, doch deze grond biedt aan de Genersche wortelen het ware voedsel niet, men zal hen in weerwil van herhaalde bijplanting van lieverde zien wegwijnen, en waar zal men dan den bevorderden welstand onder deze lieden moeten zoeken?

Het is te hopen, dat het Gouvernement de oogen openende, het insluipende kwaad voor het vervolg zal trachten te weren, en dat het, aan de eene zijde de verregeande misbruiken eener sierlijk opgetoide Maatschappij voorkomende, aan de andere zijde door doelmatige Combinatien van Gemeentens in de behoeft van Domine's, zoo dikwerf die bestaat, zal voorzien, en bij de beloften van bezuiniging hier menige nuttelooze uitgaaf voor 's lands schatkist zal weten te besparen.

N. B.

ADVERTENTIE.

DOOR ZEER VOORDEELIGE INKOOP zijn bij den Uitgever dezes te bekomen, verschillende soorten van KERKBOEKEN, gebonden in verschillende zeer fraaie Banden, geschikt voor de Eerste H. Communie, alsmede voor Prijzen. Ook is bij hem verkrijgbaar gesteld:

PONTIFICALE ROMANUM Clementis VIII. et Urbani PP. VIII. Auctoritate recognitum nunc denuo cura Annibalis S. Clementis Presb. Card. Albani. Sanctae Romanae Ecclesiae Camerarii, et Vaticanae Basilicae Archiepiscyteri editum, pro faciliiori Pontificum, et dictae Basilicae usu. In tres partes divisum. CUM FIGURIS ari incisus Rich. van Horly, Pictore celebri. 3 vol. in 8°. / 8,00

CEREMONIALE EPISCOPORUM sanctissimi D. N. Benedicti Papae XIV. Jussu editum et Auctum. / 4,50

COMPENDIUM THEOLOGIAE MORALIS Sancti A.-M. de Liguorio, auctore D. Neyraguet, presbytero diocesis ruthenensis, missionario: complectens Tum Theologiae Moralis, tum operis cui titulus Homo Apostolicus, etc., substantiam solamque auctoris doctrinam meliori ordine digestam, servatis quantum fieri potuit, ipsius textus verbis. 2 vol. in 8°. / 3,00

BIOGRAPHIE UNIVERSELLE, ou Dictionnaire Historique des hommes qui se sont fait un nom par leur Génie, leur talens, leur vertus, leur erreurs ou leurs crimes, par F.-X. de Feller. Supplément par M. Pérennés, Professeur de Littérature Française a l'Académie de Besançon. 1 vol. in 8°. / 2,00

IDEM 1 vol. in 12°. / 1,65

HISTOIRE DES PAPES depuis St. Pierre jusqu'a nos jours, par le Cte. A. de Beaufort: précédée d'une introduction par M. Laurentie. 4 vol. in gr. 8°. / 6,50

CATÉCHISME de PERSÉVÉRANCE ou exposé Historique, Dogmatique, Moral et Liturgique de la Religion depuis l'origine du monde jusqu'a nos jours par l'abbé J. Gaume, Chanoine de Nevers. Quatrième édition Revue, corrigée et augmentée de notes par un prêtre du diocèse de Malines. 6 vol. in 12°. / 6,00

De Huur

Om ósdelijk te aanvaarden een BUITENVERBLIJF, in het aangenaamste der Gemeente Yught, genaamd Paalburg, te hevragen bij den Eigenaar J. O. H. A. NUYTS te 's Bosch. Brieven franco.

Een KUIPER, recomandeert zich tot het maken van NIEUWE VATEN of TONNEN van beste drooge Meijereijische DÜIGEN, welke reeds tien a twaalf jaren gekloofd liggen.

Iemand Niets reflecterende adresseere zich met franco brieven aan den Heer HOHMANN in het Oud Stads Koffijhuis op de groote Markt te 's Bosch.

Granenmarkt.

Te Amsterdam van Maandag 4 April.

Tarwe tot voorgaande prijzen aan cons. verkocht: 128 p. witte Siles. / 360 bij partij; 128 p. j. b. Pools / 364 122 p. n. Vrien / 378; 139 p. o. Rijn / 360. 129 p. o. Rijn / 360; 129 p. o. Zeeuwsche / 346; 125 p. n. dito / 310; 124 p. o. witb. Pools, / 365 bij partij.

Rogge bij vorige prijzen: 120 p. Prouis. / 211; 122 p. Stett. / 212; 123 p. Nordor / 213; 121 p. Prouis. / 214, 215.

Garst naauw; 102 p. Rjne Deensch / 125; 94 p. Old. Winter / 134.

Haver iets hooger bij partij verkocht: 83, 84, 86 p. Rjne / 100, 101, 104, 106; 87 p. n. Gron. dikke / 102.

Boekweit met eenig meerdere vraag aan consumptie verkocht; 118 p. Groot Brabant, aan de Zaan / 236; 113, 115 p. Breedsche / 220, 226.

Koolzaad en Lijnzaad zonder handel.

Raapolie was dadelijk in een doen, op levering met weinig verkoopers zeer willig; per 61w, / 54; Vlieg / 54; Mei / 49 a 1/2; Sept. / 40 a 1/2; Oct. / 39 a 40; Nov. / 39 a 1/2.

Lijnolie per 61w / 35 1/2, Vlieg / 34 1/2 a 35. Hennepolie per 61w / 44; Vlieg / 43.

Raapkoeken / 75 a 80. Bijnkoeken / 8 a 10 1/2.

BUITENLANDSCHE BEURSPRIJZEN.

De belgische fondsen van den 6 April 1842. De 2 1/2 pCt 53 de 5 pCt 102 de 4 pCt 93 de 3 pCt 72 de 4 pCt 96 Ard. 21 Rome 182 103 1/2.

BINNENLANDSCHE BEURSPRIJZEN.

BEURS VAN AMSTERDAM.

Heden, Maandag 4 April 4 1/2 Ure.

W. S. 2 1/2 pCt 52. (Dito 5 pCt. 101), 1/2 Kanabij. / 26 1/2. Synd. 4 1/2 pCt 92 1/2, 1/2. Dito 3 1/2 pCt 76 1/2, 77. Handels. 106 1/2, 1/2. O. I. 5 pCt 99, 98 1/2. Am. 65 p. o. 21 1/2, 1/2. Dito Coupon 27 1/2, 26 1/2. Port to L. 2 1/2 pCt. 3 1/2, 29 1/2. Oude Rus. 105 1/2, 1/2. Metaalk. 106 1/2, 1/2. C. Amerik. 58. Brastilien. 100 p. o. 60 1/2. Mexik 41. Colamb. 19 1/2.

Ter drukkerij van D. A. A. DE ROOY, te 's Bosch